

බුදුබව පැතු බලංගොඩ මහානායක භාමුදුරුවෝ

මිය පරලොව ගිය පුද්ගලයන් පිළිබඳ විස්තර සොයන්නේ කුමට ද? ඔවුන් පිළිබඳ දැනගෙන ඇති එලය කුමක් දැයි ඇතැමුන් කල්පනා කරනවා විය හැකි ය. ශිෂ්ට සම්පන්න ලෝකයේ මිනිස්සු මිය ගිය පුද්ගලයන් පිළිබඳ තොරතුරු සොයති. එම තොරතුරු දැනගෙන ඊට දෑ සමය වෙනුවෙන් සේවයක් සිදු කළ පුද්ගලයන්ට ගරු කරති; උපහාර කරති; කෘතගුණ දක්වති; එසේ ම ඒ උත්තමයන් සතු ගුණාංග තම ජීවිතවලට සම්බන්ධ කර ගනිති; අන් අයට ද එම ගුණ නුවණ හා මෙහෙවර පැහැදිලි කර දෙමින් තමන් ද ඒ අනුව එම අඩිපාටේ ගමන් කිරීමට පෙළඹෙති; එම වර්ත ආදර්ශයට ගනිති.

අප අද ඉගෙනගන්නේ අප රටේ වැඩසිටි සුපේශල ශික්ෂාකාමී, වියත්, දේශ දේශාන්තරයන්හි බහුමානයට පත් වූ, බුදු සසුනට මහ මෙහෙවරක් සිදුකොට වදාළ මහානායක හිමිපාණන් වහන්සේ නමක් පිළිබඳවයි. උන් වහන්සේ නමින් අතිපූජ්‍ය බලංගොඩ ආනන්ද මෛත්‍රේය මහානායක මාහිමිපාණන් වහන්සේයි.

බලංගොඩ, කිරිඳිගල උස්වත්තගේවත්තේ නාරංගොඩ ආරච්චිගේ මෙතියස්හාමි නොහොත් මද්දුමහාමි උස්වත්තගේ උන් වහන්සේගේ පියා විය; මව හීන් මැණිකේ වූවා ය. 1896 අගෝස්තු මස 23 දින ඒ වාසනාවන්ත දරුවා මෙලොව එළිය දුටුවේ ය. ඔහුට විලියම් යන නම තැබුවේ එදා සමාජයේ බොහෝ දෙනා අනුව යාමෙනි. බෝසත් උතුමකු බඳු දරුවකු බිහිකළ හීන්මැණිකේ සති දෙකක් ගතවෙන තැන කලුරිය කළා ය. ඇය මිය යන්නට පෙර තම දරුවා සිය ස්වාමිපුරුෂයාගේ අයිසාගේ බිරිඳ වූ යශෝහාමි අක්කාට භාර කළා ය. ඒ, දරුවා ලැබෙන්නටත් පෙර වූ පොරොන්දුවක් ඉටු කරමිනි. යශෝහාමි අක්කාට හා ඩිංගිරිහාමි අයිසාට දරුවන් සිටියේ නැත. ඒ නිසා මල්ලිගේ භාර්යාවට හෙවත් හීන්මැණිකේට දරුවකු ලැබෙන්න සිටින බව දැනගෙන ඒ දරුවා තමන්ට හදාගන්නට දෙන ලෙස දවසක් පන්සලේ දී ඉල්ලීමක් කර තිබිණ. සිය ස්වාමි පුරුෂයාගේ අයිසාට දරුවන් නැති නිසා කළ ඒ අහිංසක ඉල්ලීම ඉවත දමන්නට අපහසු වූ හීන්මැණිකේ පොරොන්දුවක් පිට දරුවා දෙන්නට කැමැති වූවා ය. එම පොරොන්දුව වූයේ පිරිමි දරුවකු ඉපදුණොත් ඒ දරුවා මහණ කරන ලෙසයි. යශෝහාමි ඒ කොන්දේසියට එකඟ වී සිටියා ය.

මව මියගිය පසු දරුවා අම්මා තාත්තා කීවේ යශෝහාමි ලොකු අම්මාට සහ ඩිංගිරිහාමි ලොකු තාත්තාටයි. කිරිඅම්මා වී මේ දරුවාට කිරි පෙව්වේ තලහපිටිරාලලාගේ මොහොට්ටිහාමිගේ බිරිය වූ පුංචිමැණිකේ මාතාව ය. රන්මැණිකේගේ අකල් මරණය නිසා සිත් වේදනාවට පත්ව සිටි මද්දුමහාමි ගම හැර ගියේ ය. ලොකු තාත්තා කඩේ වැඩ කරමින් කාලය ගත කරන අතර වැඩිපුර මේ දරුවා වැඩුණේ සීයාගේ ඇසුරේ ය. සීයා මේ දරුවාට පුංචි මහත්තයා යැයි ඇමතුවේ ය.

පුංචි මහත්තයා හෙවත් මේ විලියම් දරුවා බලංගොඩ කිරිදිගල කතෝලික විදුහලෙන් ද බලංගොඩ රජයේ කුමාර විදුහලෙන් ද මූලික අධ්‍යාපනය ලැබී ය. සීයා හවසට ජාතක කතා සහ ජාතික වීරවරයන් පිළිබඳ කතා ද ඔහුට ඉගැන්වී ය. මේ කාලයේ වලිසිංහ හරිස්වන්ද්‍ර කුමා බලංගොඩට පැමිණියේ ය. එතුමා විසින් කරන ලද දේශනයක් සීයා සමග ගොස් ඇසූ මේ දරුවාට ජාතිකත්වය පිළිබඳ අමුතු හැඟීමක් උපන්නේ ය.

වසර දහහතරේ දී සිය ඥාතීන්ගේ ආශීර්වාද මැද මේ පින්වත් දරුවා දෙණිහේනේ ශ්‍රී සීලානන්ද මහ තෙරුන් වහන්සේගේ ආචාර්යත්වයෙන් පැවිදි බිමට ඇතුළත් වූ බව සඳහන් වෙයි. ඒ 1911 මාර්තු මස 02 දා ය. මේ දරුවාට පැවිදිවීමේ දී බලංගොඩ සරණගවේසී යැයි නම් තබන ලදී. සරණගවේසී සාමණේර හාමුදුරුවන් සිය ගුරු හිමිපාණන් වහන්සේ කියා දුන් බණ දහම් ඉතා ඕනෑකමින් හා ඉක්මනින් ප්‍රගුණ කළේ සසර පුරුද්දට මෙනි. පිරිවෙන් අධ්‍යාපනයක් නොලැබූව ද උන් වහන්සේ ත්‍රිපිටක ධර්මය ද තවත් බොහෝ දේ ද මැනවින් හැදෑරූහ. විසි වයස් සපිරීමට ආසන්න ව සිටි සාමණේර හිමියෝ නිසි බණදහම් ඉගෙන 1916 ජූලි මස 14 වෙනි දින බලංගොඩ ඕලු ගඟ උදකුක්බේප සීමා මාලකයේ දී අධිසීල සංඛ්‍යාත උපසම්පදාව ලැබූහ. ඒ දෙණිහේනේ සීලානන්ද මහා ස්වාමීන් වහන්සේගේ ආචාර්යත්වයෙන් හා දාමහන ධම්මානන්ද මහා ස්වාමීන් වහන්සේගේ උපාධ්‍යායත්වයෙනි.

සිය ගුරු හිමිපාණන් වහන්සේගේ නියමය පරිදි අප හිමිපාණෝ උපසම්පදාවෙන් දෙවසරකට පසු බලංගොඩ සරණගවේසී යන නම ඉවත් කොට බලංගොඩ ආනන්ද මෙමත්‍රේය යන නම භාවිතයට ගත්හ. කිසි ම පිරිවෙණකට හෝ පාසලකට හෝ නොගිය උන් වහන්සේ සිය ගුරුදේවයන් වහන්සේ වෙතින් පාලි, සංස්කෘත, සිංහල මෙන් ම ඉංග්‍රීසි භාෂාව ද ඉගෙන ගත්හ. වර්ෂ 1919 දී කොළඹ ආනන්ද විද්‍යාලයේ හික්ෂුන් වහන්සේලා සඳහා පැවැත්වෙන ඉංග්‍රීසි භාෂා පංතියක් පිළිබඳ දැනගත් ආනන්ද මෙමත්‍රේය හිමියෝ ඉංග්‍රීසි භාෂා දැනුම වැඩි දියුණු කරගැනීම සඳහා ආනන්ද විද්‍යාලයට වැඩම කළහ. එහි අධ්‍යාපනය ලබන අතර වර්ෂ 1922 වන විට ආනන්දයේ පාලි, සංස්කෘත, සිංහල හා බුද්ධ ධර්මය යන විෂයයන් උගන්වන ගුරුවරයා බවට ද උන් වහන්සේ පත්වූහ.

අනතුරුව උන් වහන්සේ නාලන්දා විද්‍යාලයේ ආචාර්යවරයකු ලෙස වසර දෙකක් සේවය කළහ. නාලන්දා විද්‍යාලය යන නමත් එම විද්‍යාලයේ “අපදාන සෝහිතී පඤ්ඤා” යන ආදර්ශ පාඨයත් උන් වහන්සේගේ උපදෙස් අනුව නිර්මාණය වූ බව ප්‍රකට ය.

දේශීය ධර්ම දූත සේවයේ මෙන් ම විදේශීය ධර්ම දූත සේවයේ ද නිරත වූ ආනන්ද මෛත්‍රේය මාහිමියෝ 1926 දී ඉන්දියාවේ කේරලයේ කැලිකට් නගරයට වැඩම කළහ. උන් වහන්සේ භාරතයට පමණක් නිස්භය වතාවක් වැඩම කොට ඇත. පෙර අපර දෙදිග බොහෝ රටවලට වැඩම කළ උන් වහන්සේ විදේශයන්හි පවා ධර්මඥානය බෙදා දුන්හ. උන් වහන්සේ සිංහල, පාලි, සංස්කෘත යන පෙරදිග භාෂා මෙන් ම ඉංග්‍රීසි, ප්‍රංශ, ලතින් වැනි අපරදිග භාෂා ද දැන සිටියහ. අනගාරික ධර්මපාල තුමාගේ අධිපාථේ යමින්, එතුමන්ට සහාය වෙමින් ජාතික මෙහෙවරට ද දායකත්වය දැක්වූ ආනන්ද මෛත්‍රේය හිමිපාණන් එතුමාත් සමග විදේශීය ධර්ම ප්‍රචාරයට යෑමට සූදානම් වූ නමුත් එයට බාන්ස් රත්වත්තේ රටේ මහත්මයා අකැමැති විය. “අපේ භාමුදුරුවෝ ලෝකෙට වැඩ කරන්න ඉස්සෙල්ලා ගමේ දුප්පත්, අසරණ, නූගත්, ගිහි පැවිදි පිරිසට සේවයක් කළොත් හොඳ නැද්ද?” යි ඔහු විමසුවේ ය. එතුමාගේ මේ ඉල්ලීම පිළිබඳ සලකා බැලූ උන් වහන්සේ 1935 වර්ෂයේ දී ආනන්ද විද්‍යාලයෙන් ඉවත් වී බලංගොඩ ධම්මානන්ද පිරිවෙණට වැඩම කළහ.

ගමේ දුප්පත් දරුවන්ට හා ශිෂ්‍ය භික්ෂූන් වහන්සේලාට ඉංග්‍රීසි භාෂාව ඉගැන්වීම සඳහා උන් වහන්සේ ධම්මානන්ද පිරිවෙණේ ඉංග්‍රීසි පන්තියක් ආරම්භ කළහ. එය කොතරම් දියුණු වූවා ද කියතොත්, 1943 ජූලි මස 05 වන දින ශ්‍රී ධම්මානන්ද විද්‍යාලය නමින් වෙන ම ගොඩනැගිල්ලක ආරම්භ කොට පවත්වාගෙන යාමට ද සිදුවිය. පසු කාලයේ දී රජයට පවරාගත් මේ විද්‍යාලය අද බලංගොඩ මධ්‍ය මහා විද්‍යාලය නමින් හැඳින්වේ.

ගුරුවරයකු වශයෙන් මහත් දස්කම් පෑ ආනන්ද මෛත්‍රේය හිමිපාණන් වහන්සේ දේශනයෙහි මෙන් ම ලේඛනයෙහි ද සමත්කම් දැක්වූහ. එදා බෞද්ධ විරෝධී අන්‍යාගමික ප්‍රජාව විසින් පුවත්පතක් ආරම්භකොට බෞද්ධයන් විවේචනය කරන ලදී. මෙම විවේචනවලට පිළිතුරු දීම සඳහා “ශ්‍රී බුද්ධරශ්මි” නමින් පුවත්පතක් ආරම්භ කෙරුණු අතර එහි ආරම්භක සංස්කාරකවරයා ලෙස ආනන්ද මෛත්‍රේය නාහිමියෝ ආරූප නමකින් පෙනී සිටිමින් කටයුතු කළහ. ඒ බලංගොඩ මෛත්‍රීපාල යන නමිනි. බොහෝ අන්වර්ථ නාම යොදමින් එදා බෞද්ධ විරෝධීන්ට පිළිතුරු දීමට නාහිමියෝ ඉදිරිපත් වූහ. මෙම කාලයේ දී බෞද්ධ විරෝධීන් විසින් මොරටුව ප්‍රදේශයේ මාස තුනක් නිස්සේ ගෙන ගිය වාදයට උන් වහන්සේ වැඩම කළහ. අප නාහිමිපාණන් වහන්සේ බෞද්ධ පිල ජයග්‍රහණය කරා රැගෙන ගියා පමණක් නොව මෙම වාදය අවසානයේ අන්‍යාගමික පවුල් 63ක් බුදු දහමට හරවා ගැනීමට ද සමත් වූහ.

එදා 1928 දී දහම් පාසල් දරුවන් සඳහා උන් වහන්සේ අතින් ලියැවුණු බුද්ධ චරිතය නොකියවූ බෞද්ධ දරුවකු නැති තරම් ය. එසේ ම ශ්‍රී ශාක්‍යමුනීන්ද්‍රාවද්‍යනය හෙවත් සිද්ධාර්ථ ගෞතම බුද්ධ චරිතය නැමැති ග්‍රන්ථයේ පිටපත් ලක්ෂයකට වඩා මේ වන විට මුද්‍රණය කොට ඇත්තේ එහි ඇති වටිනාකම නිසා ය. අප නාහිමිපාණන් වහන්සේ සිංහල, පාලි, සංස්කෘත, ඉංග්‍රීසි යන භාෂාවලින් රචනා කළ කෘති හා පරිවර්තනය කළ කෘති සංඛ්‍යාව 80කට ආසන්න වේ. පුවත්පත් සඟරා ආදියට ලියූ ලිපි සංඛ්‍යාව ගණනින් කිව නොහැකි තරම් ය.

අප කතානායකයාණන් වහන්සේගේ වටිනා සේවය අගය කරමින් 1954 වර්ෂයේ දී උන් වහන්සේට සබරගමු සද්ධම්මචංස නිකාය මගින් සංඝනායක පදවියක් පිරිනමන ලදී. උන් වහන්සේ පසුව එම නිකායෙහි අතිගරු මහානායක ධුරයට ද පත්වූහ. 1954 වර්ෂයේ දී බුරුමයේ ජට්ඨ සංගායනාව පැවැත්වූ අවස්ථාවේ එහි ප්‍රධාන උත්තරීතර අවසාන ශෝධන මණ්ඩලයට තෝරා ගැනීමත් අවධිකථා සංගායනාවේ දී ප්‍රධාන සභාපති හැටියට තෝරාගැනීමත් උන් වහන්සේට පමණක් නොව අප රටට ද ගෞරවයක් ගෙන දීමට සමත් විය. 1956 රාජ්‍ය පෙරලියෙන් පසු ආරම්භ කරන ලද විද්‍යෝදය විශ්වවිද්‍යාලයේ බෞද්ධ අධ්‍යයන අංශයේ මහාචාර්ය ධුරයක් උන් වහන්සේට හිමි වූයේ ද බුද්ධ ධර්මය පිළිබඳ පැවැති විශාරදත්වය හේතුවෙනි. උන් වහන්සේ පසුව එම විශ්වවිද්‍යාලයේ උපකුලපති ධුරයට ද පත්වූහ. එහෙත් උන් වහන්සේ දිගින් දිගට ම එහි සේවය කිරීමට අකැමැති වූහ. එසේ ම උන් වහන්සේට ලැබුණු තනතුරු ගෞරව නාම ප්‍රමාණය බොහෝ වේ. සාහිත්‍ය සූරී, අග්ගමහා පණ්ඩිත, සාහිත්‍ය චක්‍රවර්ති, අභිධිප් මහා රට්ඨගුරු වැනි තනතුරු මීට නිදසුන් වේ. ශ්‍රී ලංකා අමරපුර මහා සංඝ සභාවේ සභාපති පදවිය දසවසරක් දැරූ උන් වහන්සේට උත්තරීතර මහානායක පදවිය පිරිනැමූ අවස්ථාවේ, මට දැන් වයස අවුරුදු අසූවක්. ඔය පදවිය වැඩ කරන්න පුළුවන් කෙනකුට දෙන්න කියා අනතිමානී ව ප්‍රතික්ෂේප කළ ආකාරය ද බොහෝ දෙනා අගය කළ කරුණකි.

ශාසනයේ පැවැත්ම උදෙසා ධර්ම දේශනා පවත්වමින්, පොත්පත් ලියමින් කටයුතු කළා සේ ම ගිහි දරුවන් රැසක් පැවිදි කර ශාසනය රැක ගැනීමට ද උන් වහන්සේ ක්‍රියා කළහ. ඒ අනුව පැවිදි කළ ගෝල පිරිස හතළිස් නමකට ආසන්න වේ.

“මතු බුදු වන ආනන්ද මෛත්‍රේය නාහිමි” යනුවෙන් ප්‍රකට ව සිටි අප කතානායකයාණන් වහන්සේ පුරා ශතවර්ෂයකුත් වසර දෙකක් අප අතර වැඩ සිටියහ. අප රටට. ජාතියට, ආගමට, බොහෝ සේවයක් කළ උන් වහන්සේ 1998 අගෝස්තු මස 23 දින 102 වන ජන්ම දිනය සමරන්නට ආසන්නව තිබිය දී සියලු සංස්කාර ධර්මයන්ගේ අනිත්‍ය බව පසක් කරමින් අපවත් වූහ.

ඉතා දුෂ්කර ගම් ප්‍රදේශයක ඉපිද භාෂා කිහිපයක් ම ඉගෙනගෙන බොහෝ පොත්පත් ලියමින්, දේශනා පවත්වමින්, සුපේෂල ශික්ෂාකාමී දිවිපෙවෙතක් ගෙවූ උන්

වහන්සේගේ වර්තය අපට ඉමහත් ආදර්ශයකි. අපගේ දියුණුව පවතින්නේ අප සතු සම්පත් ප්‍රමාණය මත නොව උත්සාහය මත බව උන් වහන්සේ අපට පෙන්වා දුන් සේක. පාසල් දරුවන් හැටියට අපට ද උන් වහන්සේගේ වර්තය ආදර්ශයට ගෙන කටයුතු කිරීමෙන් අනාගත ජීවිතයෙන් උතුම් ඵල නෙළාගත හැකි ය.

සාරාංශය

බලංගොඩ වැනි දුෂ්කර ගම්මානයක උපත ලබා කුඩා කල ම දෙමාපියන්ගේ සෙනෙහස පවා අහිමි වුවත් ලෝක පූජ්‍ය තත්ත්වයට පත්වන්නට ආනන්ද මෙමන්‍රේය හිමිපාණන් වහන්සේ සමත් වූහ. කොතරම් කම්කටොලු හා දුෂ්කරතා තිබුණත් ඒවා ජයගෙන ඉදිරියට යෑම අපටත් ආදර්ශයකි. සිල්වත් ගුණවත් මහතෙර නමක ලෙස පෙර අපර දෙදිග භාෂා කිහිපයක් ඉගෙනීමත් ධර්මධරයකු වීමත් එයට හේතු වන්නට ඇත. ශත වර්ෂාධික කාලයක් ලෝක සත්ත්වයා වෙත කරුණාවෙන් උතුම් මෙහෙවරක් කළ අතිගරු ආනන්ද මෙමන්‍රේය මහානායක මාහිමියෝ බුද්ධ පුත්‍රයකු ලෙස ඉමහත් සේවයක් කළහ.

ක්‍රියාකාරකම

1. ආනන්ද මෙමන්‍රේය මහ නාහිමිපාණන් වහන්සේට හිමි වූ ගෞරව නාම 03ක් ලියන්න.
2. බලංගොඩ ආනන්ද මෙමන්‍රේය මහ නාහිමිපාණන් වහන්සේ පිළිබඳ බිත්ති පුවත්පතකට කෙටි ලිපියක් සකස් කරන්න.

පැවරුම

- බලංගොඩ ආනන්ද මෙමන්‍රේය මහ නාහිමිපාණන් වහන්සේ විසින් රචිත කෘති 05ක නම් සොයා ලියන්න.